

Fellesrådets økonomi 2023

Investeringsregnskap

(tall i parentes gjelder tilsvarende tall for 2022)

(millioner kroner)	Regnskap 2023	Revidert budsjett 2023	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Investeringer i anleggsmidler	159,5	175,5	168,9	120,7
Refusjon til menighetsråd	-	-	-	-
Utlån, kjøp av aksjer, andeler o.l.	0,0	0,0	-	-
Avsetninger	1,0	1,1	0,5	29,6
Årets finansieringsbehov	160,5	176,6	169,4	150,3
Finansiert slik:				
Inntekter fra salg av driftsmidler/fast eiend.	-0,6	-0,6	-	-0,9
Refusjoner	-31,8	-32,2	-	-25,7
Tilskudd til investeringer	-92,0	-89,1	-87,6	-106,3
Mottatte avdrag på utlån, aksjesalg, andeler mv	-0,5	-0,5	-0,5	-0,0
Sum ekstern finansiering	-124,9	-122,4	-88,1	-132,8
Overført fra driftsregnskapet	-8,0	-8,0	-	-5,3
Bruk av avsetninger	-27,6	-46,2	-81,4	-12,1
Sum finansiering	-160,5	-176,6	-169,4	-150,3
Udekket/udisponert	0,0	0,0	0,0	0,0

Det er investert totalt 159,5 (120,7) millioner kroner (inkl mva) i anleggsmidler, hvorav 60,7 (48,0) millioner kroner til gravplasser, 98,7 (71,5) millioner kroner til kirkebygg og 0,1 (1,1) millioner kroner til kirkeliv og administrasjon.

Investering kirkebygg har følgende fordeling:

- Middelalderkirker 25,1 millioner kroner
- Rehabilitering Johanneskirken 10,5 millioner kroner
- Rehabilitering øvrige kirkebygg 25,9 millioner kroner
- Nye kirkebygg 37,3 millioner kroner

Gravplass

Navnet minnelund er et tilbud som benyttes i stadig større grad. I 2023 var 15 % av alle gravlegginger i navnet minnelund, mens gjennomsnittet av alle gravlegginger i navnet minnelund de tre siste årene var 9%. Grunnen til økningen er nye navnedde minnelunder på Fana kirkegård (2022), Møllendal gravplass (2022) og Antveit gravplass (2021). På grunn av nedtrekk i kommunens investeringsrammer for 2023 ble videre utbygging av navnedde minnelunder satt på pause i 2023, men det har vært arbeidet med prosjektering av ny navnet minnelund på Loddefjord gravplass slik at denne kan påbegynnes når nødvendig finansiering foreligger.

I 2023 er nytt driftsbygg på Fyllingsdalen gravplass ferdigstilt, og arbeidene med utvidelse er påbegynt. Totalentreprenør ble tatt under konkursbehandling i november, og det har naturlig nok påvirket fremdriften i prosjektet. I og med at store deler av det tyngste anleggsarbeidet var utført, ble det besluttet å ferdigstille utvidelsen som egenregiarbeid. Det er nå inngått nye kontrakter med underentreprenører, og hele anlegget skal ferdigstilles i 2024.

Rehabilitering av eksisterende gravplasser er et kontinuerlig og nødvendig arbeid for å ha nok tilgjengelige graver. I tillegg er det behov for å forbedre infrastruktur, med særlig vekt på vannhåndtering og HMS. De største prosjektene har vært gjennomført på Fana kirkegård (nye urnegraver) og Møllendal gravplass (rehabilitering av murer) og Øvsttun gravplass (urnegraver). Nye støyskjermer er på plass i Loddefjord, og arbeidet med å forberede rehabiliteringen av muren langs Solheim gravplass har pågått gjennom hele 2023. De mange prosjektene som er gjennomført klargjør gravfelt for ny gravlegging, demper forfallet og bidrar til bedre vilkår for brukeren av gravplassene.

Driftsbygget på Møllendal har fått nytt tak. Dette er både et ENØK og HMS-tiltak.

Kirkebygg

Første spadetak i Sædalen ble tatt i april. Fremdriften går etter planen og innvielsesdato er satt til 3. november 2024. Nytt kirkebygg på Haukås og tilbygg til Birkeland kirke kan ikke påbegynnes før ulike reguleringsplaner er vedtatt.

Korskirken og Domkirken gjennomgår total rehabilitering. Korskirken ble stengt 1. februar 2023, og skal etter planen åpnes igjen i desember 2024. I kirkerommet har det pågått store arbeider gjennom året, veggene og taket i kirkerommet er ferdig. Orgelet er fjernet og står nå på orgelverksted. Alle leverandører av ulike tjenester er valgt. Domkirken skal også rehabiliteres og planlegges stengt i 2026. Frem til da pågår forprosjekt og prosjektering.

Johanneskirken skal også totalrehabiliteres. Forprosjekt og prosjektering pågår. På grunn av stor fare for nedfall av stein fra tårnet, ble det i løpet av våren satt opp innkledd stillas rundt hele kirken for å sikre at steiner ikke skal falle ned på forbipasserende. I oktober arrangerte Bergen kirkelige fellesråd, i samarbeid med Rikantikvaren og Akasia AS et seminar med 120 deltakere om utfordringene med teglsteinskirker (mange andre kirker bygget i samme tidsrom som Johanneskirken har de samme utfordringene). Dårlige valg ved tidligere utbedringsarbeider har dessverre resultert i behov for hyppige reparasjoner.

Landås kirke har fått et stort løft i 2023. I forbindelse med at det ble lagt inn bergvarme og vannbåren varme i kirken, kom også flisene og kirkebenkene på plass, slik arkitekten hadde planlagt det (i 1966). Kirken fikk også universell tilgjengelighet til koret, menighetssalen fikk nytt gulv og nye lyddempende gardiner.

Kirken i Bergen ønsker å ta sin del av ansvaret for klimaforbedrende tiltak og universell utforming, og arbeider planmessig med dette. ENØK-midlene som ble bevilget fra Bergen kommune i 2023 har finansiert deler av årets investeringer i ENØK-prosjekter.

Det er installert varmpumper i flere kirker, blant annet Fridalen og Biskopshavn. På taket til Eidsvåg kirke er det installert solceller med en estimert årsproduksjon på 38,7 kWh. I Nykirken er det etablert rullestolrampe og flere prosjekter er under planlegging i andre kirker.

Øvrige prosjekter prioriteres med utgangspunkt i gjennomførte tilstandsanalyser, samt akutte rehabiliteringsbehov, slik tilfellet var med Eidsvåg kirke i 2023 da det ble oppdaget store råteskader på vinduene. Foreløpig er nødvendige sikringstiltak gjennomført. Dette følges opp med langsiktige tiltak i 2024.

Orglene er viktige ressurser i den enkelte kirke. Vi har mange orgler som sårt trenger rehabilitering, og fellesrådet setter av penger hvert år til slike prosjekter. I 2023 er av rehabilitering av orgelet i St. Markus fullført.

Bærekraft

Bergen kirkelige fellesråd er opptatt av bærekraftsarbeid. Vi er miljøfyrtårnsertifisert, og legger hvert år frem rapport om hvordan vi arbeider med de ulike bærekraftsmålene.

Fra 2016 til 2022 ble klimafotavtrykket til Bergen kirkelige fellesråd redusert med ca 25%

Finansiering

Bergen kirkelige fellesråd mottok i 2023 totalt 86,8 (102,0) millioner kroner i tilskudd til investeringer fra Bergen kommune, hvorav 71,8 millioner kroner er rammetilskudd til henholdsvis gravplasser, kirker, middelalderkirker og Johanneskirken. Rammetilskuddene til gravplasser og kirkebygg ble halvert i 2023. Den årlige opptrappingen av investeringsrammen til gravplassområdet ble også halvert i 2023, til 2 millioner kroner. Redusert rammetilskudd ble delvis kompensert med et ENØK-tilskudd på 15 millioner kroner. Dette har satt oss i stand til å gjennomføre tiltak som reduserer fremtidig energibehov og klimaavtrykk.

Stabile rammetilskudd gjennom mange år har gitt Bergen kirkelige fellesråd forutsigbarhet og mulighet å prioritere investeringstiltak ut fra behov og tilstandsanalyser. Kombinert med høy lønns- og prisvekst har nedtrekket i rammetilskuddene i 2023 har gjort det nødvendig å omprioritere og utsette tiltak. Blant annet ble planlagte navned minnelunder utsatt.

Momskompensasjon utgjør 31,2 millioner kroner. Rentekompensasjonen i 2023 ble på 2,9 (0,7) millioner kroner. Vi har mottatt statlige tilskudd via Riksantikvaren på 0,6 millioner kroner til slukkeanlegg i Korskirken og pilotprosjekt for rehabilitering av mursteinkirker (Johanneskirken). Vi har fått overført 1,4 millioner i fondsmidler til bygging av Sædalen kirke og fått innfridd 50 % av ansvarlig lån i Kirkepartner AS i henhold til avtale, 0,5 millioner kroner. Øvrige inntekter utgjør 1,5 millioner kroner, og er sammensatt av tilskudd og refusjoner fra menigheter og andre samarbeidspartner og salg av driftsmidler.

Driftsregnskap

(tall i parentes gjelder tilsvarende tall for 2022)

(millioner kroner)	Regnskap 2023	Revidert budsjett 2023	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Driftsinntekter	-298,1	-293,3	-260,1	-276,4
Driftsutgifter	297,3	293,7	261,9	271,0
Brutto driftsresultat	-0,7	0,4	1,9	-5,4
Netto finansinntekter/-utgifter	-10,8	-10,9	-2,1	-5,8
Resultat før disposisjoner	-11,5	-10,4	-0,2	-11,3
Bruk av ubundne og bundne fond	-1,2	-2,3	-1,4	-2,1
Avsatt til ubundne fond	4,7	4,7	1,6	8,1
Overført til investeringsregnskapet	8,0	8,0	-	5,3
Sum avsetninger	11,5	10,4	0,2	11,3
Regnskapsmessig resultat	0,0	0,0	0,0	0,0

Driftsregnskapet viser et mindreforbruk før disposisjoner på 11,5 millioner kroner. Av dette er 8,0 millioner kroner overført til investeringsregnskapet og netto 3,5 millioner kroner overført til driftsfond. Økt tilskudd fra Bergen kommune som delvis kompenserer for økt prisvekst og

pensjonsutgifter samt noe strømstøtte fra Bergen kommune, samt økte inntekter fra festeavgifter forklarer mesteparten av driftsinntektsøkningen fra 2022. I tillegg har stigende rente gitt høye renteinntekter. 8,0 millioner kroner av disse er overført til investeringsregnskapet som delvis kompensasjon for økte priser på vedtatte investeringsprosjekter hvor midler til realisering er avsatt på fond.

Inntekter

Bergen kirkelige fellesråd mottok i 2023 totalt 191,1 (184,2) millioner kroner i driftstilskudd fra Bergen kommune, hvorav rammetilskudd inkludert justering for høyere budsjettert pensjonspremie utgjør 186,9 millioner kroner. Vi har i tillegg mottatt strømstøtte etter søknad på 3,5 millioner kroner for 1. tertial 2023 og tilskudd til «Påskefest» med 0,2 millioner kroner, samt tilskudd til to nye diakonstillinger fra 4. kvartal 2023 (0,4 millioner kroner).

Til tross for klare føringer fra statlige myndigheter ble BKF sin søknad om strømstøtte for 2. og 3. tertial ikke imøtekommet. BKF har derfor måttet dekke en merkostnad på 1,6 millioner kroner innenfor ordinært rammetilskudd. Samtidig skaper dette stor usikkerhet for 2024 som har startet med lave temperaturer og høye strømpriser.

Midler til to nye diakonstillinger som ble bevilget fra 4. kvartal 2023 med helårvirkning fra 2024 på 1,7 millioner kroner årlig, ble dessverre ikke videreført i budsjett for 2024, og utviding av et viktig tilbud til sårbar ungdom stoppet derfor opp.

Momskompensasjon utgjør 29,7 millioner kroner. 27,6 (24,1) millioner kroner er mottatt fra Den norske kirke. Dette gjelder lønnstilskudd til kateketer og diakoner, trosopplæringstilskudd og tilskudd til gjennomføring av kirkevalg. Diverse egne inntekter utgjør 29,1 (24,3) millioner kroner. Dette omfatter blant annet festeavgifter, brukerbetaling og leieinntekter. Netto finansinntekter utgjør 10,8 (5,8) millioner kroner.

Av totale driftsutgifter på 297,3 (271,0) millioner kroner er 128,4 (109,4) millioner kroner benyttet til lønn og sosiale utgifter. Dette utgjør en økning på 17 % fra 2022. Det er tre hovedårsaker til denne økningen; høyere pensjonsutgifter, mindre bruk av premiefond og høy lønnsvekst. Antall årsverk er stabilt. Kjøp av varer og tjenester utgjør 132,4 (126,6) millioner kroner, og er benyttet til løpende drift og vedlikehold av kirker og gravplasser, gravferdstjenester og administrasjon. 46 % av dette gjelder kjøp av løpende driftstjenester fra egenregiselskapet Akasia kirke og gravplass AS.

Bokførte utgifter til strøm i 2023 er 13,0 millioner kroner. Dette er mer enn 5 millioner kroner høyere enn 2019, før pandemi og høy prisvekst på strøm. De høye strømprisene forventes å vedvare også i 2024. Strømstøtteordningen er derfor avgjørende for å opprettholde dagens aktivitet.

Bergen kirkelige fellesråd er Miljøfyrtårnsertifisert og jobber kontinuerlig med energireduserende tiltak både på kort og lang sikt.

Arv

Bergen kirkelige fellesråd har i 2023 mottatt en testamentarisk gave bestående av en leilighet med tilhørende gjeld. Leiligheten er pusset opp for salg i 2024. Siden gaven er mottatt i 2023 skal forventet salgsinntekt inntektsføres i 2023. Tilsvarende er påløpte utgifter knyttet til innfrielse av lån, oppussing og løpende utgifter utgiftsført i 2023. «Netto resultat» pr 31.12.23 utgjør kr 765.000. Beløpet er avsatt til eget disposisjonsfond pr 31.12.23. Det er avklart med revisor at inntekt ved salg

av leiligheten ikke er skattepliktig inntekt for BKF, da verdien av den testamentariske gaven i sin helhet skal gå til drift av kirkebygg, fortrinnsvis Johanneskirken.

Kirkeliv og administrasjon

Våre 25 menigheter rundt om i bydelene er i det store tilbake i normal drift etter pandemien. Selv om samfunnet er endret, og familier og enkeltpersoner ikke har samme atferdsmønster som før pandemien, ser vi at vi nærmer oss besøkstallene fra 2019. Dette er gledelig.

De store pengene fellesrådet bruker på kirkeliv og administrasjon går til å lønne ansatte i våre 25 menigheter og i kirkevergens administrasjon. Menighetene er tilstede i bydelene der folk bor og leverer verdifulle tjenester og tilbyr fellesskap med ulike aktiviteter og tilbud. Et nøkternt estimat på besøkende i 2023 er 800 000, tilsvarende tall i 2019 var 1 million. Dette er alt fra kirkelige seremonier som gudstjenester, dåp, konfirmasjoner, bryllup, trosopplæring og begravelser til tiltak innenfor kultur som korarbeid, konserter og kunst utstillinger. Det er også ca. 2500 ulike sosiale diakonale tiltak som åpne barnehager, generasjonstreff, seniorgrupper, barneklubber, ungdomsklubber, billige familiemiddager og ulike tilbud til studenter og unge voksne i vår sentrumskirke St. Jakob. Kirken tilbyr også spissede tiltak som sorggrupper for barn, og sorgarbeid for familier, samtaletilbud for ungdom, utdeling av matkasser for mennesker med stram økonomi, besøkstjeneste og sjelesorgssamtaler. Kirken er en verdifull arena for frivillighet. Ca. 3200 er frivillige i kirken i Bergen. De bidrar selvfølgelig med verdifullt arbeid, men kirken gir dem også en mulighet til å delta i samfunnet, oppleve at noen har bruk for dem, og får del i et trygt fellesskap sammen med andre frivillige.

BKF bruker en del penger på fagutvikling for våre ansatte og har jevnlig fagsamlinger for diakoner, undervisningspersonell, musikere, kirketjenere og daglige ledere. I 2023 har vi også prøvd ut noen nye ting som f.eks. praktikantordning innen kirkemusikk. Her hadde vi en gruppe med musikere delvis skolerte innenfor piano- jazz eller klassisk og delvis musikere under utdanning. Dette for å jobbe langsiktig med rekruttering og å vise fram kirken som arbeidsplass for musikere.

BKF jobber systematisk med effektivisering av arbeidsprosesser knyttet til de administrative oppgavene. Dette er f.eks. knyttet til økonomi, saksbehandling, frivillighetsadministrasjon og IT. Dette er komplekst og noe vi jobber kontinuerlig med. Det er viktig at vi bruker de ressursene vi har på en mest mulig effektiv måte.

Likestilling, inkludering og mangfold

Bergen kirkelige fellesråd skal være en åpen og inkluderende arbeidsgiver som aktivt arbeider for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Vi skal være en arbeidsplass med rom og respekt for mangfold, uavhengig av hudfarge, alder, kjønnsidentitet, funksjonsevne eller legning. BKF sin personalpolitiske grunnholdning er at medarbeidere skal likebehandles uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, alder mv. Dette prinsippet gjelder både i rekruttering, lønnsforhandlinger, personalbehandling og kompetanseheving.

Det er utarbeidet en forpliktende handlingsplan for likestilling, inkludering og mangfold som skal understøtte vårt arbeid på dette området. I tillegg skal det arbeides målrettet med å redusere deltidstillinger.

Bergen kirkelige fellesråd har 27 medlemmer (en velges fra menighetsrådet i hvert sokn, samt en representant fra Bergen kommune og prost/prest oppnevnt av biskopen). Fellesrådet er nyvalgt og tiltrådte 01.12.23. Rådet består av 8 kvinner og 19 menn. Avgått fellesråd og arbeidsutvalg (2019 til 2023) hadde samme fordeling mellom kvinner og menn.

Pr 31.12.23 hadde BKF 165 ansatte, hvorav 109 kvinner og 56 menn. Den store andelen kvinner (66,1%) henger sammen med at det er langt flere kvinner enn menn som søker stillinger hos oss. Samtidig ser vi at en relativt stor andel deltidsstilling er med på å opprettholde denne skjevheten. Lønnsstatistikk viser at kvinner i snitt tjener 96 prosent av det menn tjener. Dette er en totaloversikt som ikke tar hensyn til stillingsgruppe eller alder. Det er ingen tegn til at det foreligger systematiske forskjeller i lønnsfastsetting mellom kjønnene.

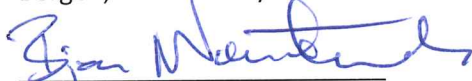
Balanse

(tall i parentes gjelder tilsvarende tall for 2022)

(millioner kroner)	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EIENDELER		
Anleggsmidler	1 431,8	1 298,5
Omløpsmidler	220,2	236,7
Sum eiendeler	1 652,0	1 535,2
EGENKAPITAL OG GJELD		
EGENKAPITAL		
Kapitalkonto	-1 431,8	-1 298,5
Investeringsfond	-131,2	-157,8
Disposisjonsfond	-43,5	-39,9
Sum egenkapital	-1 606,4	-1 496,3
GJELD		
Kortsiktig gjeld	-45,6	-38,9
Sum egenkapital og gjeld	-1 652,0	-1 535,2

BKF har en svært tilfredsstillende likviditet. Dette har først og fremst sammenheng med midler på investeringsfond som er bundet opp til vedtatte prosjekter, samt kommende store prosjekter hvor det er behov for å sette av midler over flere år før prosjektene kan settes i gang.

Bergen, 20.02.2024 / 05.03.2024

Bjørn Norstrand
Leder Bergen kirkelige fellesråd

Mette Svanes
Kirkeverge